

Y Kuşağı Hemşirelik Öğrencileri İçin Mobil Telefonun Anlamı: Nitel Bir Araştırma

The Meaning of Mobile Phone for Y Generation Nursing Students: A Qualitative Research

Şebnem BİLGİÇ, Akif ÖZCANAN, Zehra ALTAY

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, Y kuşağı hemşirelik öğrencilerinin yaşantılarında mobil telefonlara yükledikleri anlamı belirlemektir. Nitel araştırma desenindeki araştırma bir devlet üniversitesinin sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümünde gerçekleştirildi. 2016-2017 eğitim-öğretim yılı güz döneminde öğrenim gören ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 20 öğrenci ile yürütüldü. Veriler, araştırmacılar tarafından araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulmuş yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yüz yüze görüşülerek 15-30 dakikada toplandı. Veriler nitel veri analizi yöntemine göre analiz edildi. Araştırmanın sonucunda, Y kuşağı hemşirelik öğrencileri için mobil telefonun anlamını ifade eden bağımlılık, bütünleşme, bilgilenme, sosyalleşme/eğlence ve özgürlük başlığı altında olumlu ve olumsuz beş ayrı ortak tema ortaya çıkarıldı. Katılımcıların aynı anda hem olumlu hem de olumsuz temalara sahip olduğu da gözlemlendi. Ayrıca katılımcıların çoğunluğunun mobil telefon bağımlısı olduklarını ifade ettikleri de saptandı. Değişen teknolojiyle beraber bu teknolojiden en iyi yararlanan gençlerin mobil telefonları çok farklı amaçlarla kullandıkları görülmektedir. Bu araştırma Y kuşağı hemşirelik öğrencilerinin mobil telefonları eğitim ve araştırmalarında sıkça kullanmalarının yanı sıra bağımlılık boyutunda kullanımlarının olduğunu da göstermektedir. Teknoloji kullanımı konusunda öğrencilerin bilinçlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Hemşirelik öğrencileri, Mobil telefon, Y kuşağı

ABSTRACT

The purpose of this study is to explore the meaning of mobile phones for Y generation nursing students. This qualitative research design study was carried out at a School of Health, Department of Nursing of a state university. Bu araştırma Y kuşağı hemşirelik öğrencilerinin mobil telefonları eğitim ve araştırmalarında sıkça kullanmalarının yanı sıra bağımlılık boyutunda kullanımlarının olduğunu da göstermektedir. Teknoloji kullanımı konusunda öğrencilerin bilinçlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. The research was conducted in the fall semester of 2016-2017 academic year with 20 undergraduates who volunteered to participate in this study. The data were collected in 15-30 minutes with a semi-structured interview form prepared by the researchers. The data were analysed through qualitative data analysis method. The findings of the study yielded five common (both positive and negative) themes related to the meaning of mobile phones for Y generation nursing students under the headings of dependency, integration, information, socialization/entertainment, and freedom. It was also observed that the participants had both positive and negative themes at the same time. It was also found that the

Şebnem BİLGİÇ (✉)

ORCID ID: 0000-0001-8741-8247

Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Edirne, Türkiye
Trakya University, Faculty of Health Science, Edirne, Turkey
sebnem_gucuyeter@yahoo.com

Akif ÖZCANAN

ORCID ID: 0000-0002-8755-1723

Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Tekirdağ, Türkiye
Namık Kemal University, School of Health, Tekirdağ, Turkey

Zehra ALTAY

ORCID ID: 0000-0002-4859-6080

Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Tekirdağ, Türkiye
Namık Kemal University, School of Health, Tekirdağ, Turkey

Geliş Tarihi/Received : 10.05.2017

Kabul Tarihi/Accepted : 21.08.2017

majority of the participants stated to be mobile phone addicts. Together with the changing technology, young people who make the best use of this technology seem to use mobile phones for very different purposes. This research shows that Y generation nursing students use mobile phones frequently for educational and research purposes while it also arises that their use is at addiction level. To this end, it is suggested that nursing students' awareness is raised about technology use.

Keywords: Nursing students, Mobile phone, Y generation

GİRİŞ

Mobil telefonlar kullanılmaya başlandığı günden bugüne günlük hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmiş ve yaşam biçimimizi önemli ölçüde değiştirmiştir (Salehan & Negahban, 2013; Fowler & Noyes, 2015). Taşınabilir olması, çok amaçlı kullanılması, sürekli erişim ve ulaşılabilirliği sağlaması ve sosyal ağ hizmetlerinin kullanıcılar arasında popülarite kazanması mobil telefonların kullanımını arttırmıştır (Salehan & Negahban, 2013; Fowler & Noyes, 2015).

Günümüzde mobil teknolojileri en çok kullanan kesim Y kuşağı olarak adlandırdığımız, 1981-2000 yılları arasında doğan ve bugünlerde 17-36 yaş aralığında olan gençlerdir (Şen Bezirci, 2012; Sherman, 2014). Y Kuşağı üyelerinin, önceki kuşaklara göre sosyal medya ve iletişim teknolojileriyle daha çok ilgilenmesi, teknolojinin biçimlendirici etkisine en yoğun düzeyde maruz kalmalarına neden olmuştur (Ustakara & Türkoğlu, 2015). Bu da gençleri mobil teknolojilerin en yoğun kullanıcı ve yeni mobil teknolojileri ilk benimseyen kitle olmalarına yol açmıştır (Haverila, 2012). Ayrıca, teknolojinin getirmiş olduğu hız bu kuşak bireylerini daha hızlı düşünüp hareket etmeye ve daha da hızlı tüketmeye yöneltmiştir (Çetin Aydın & Başol, 2014). Sürekli ödüllendirilen ve cesaretlendirilen bu kuşağın gençleri internet, telefon ve televizyon aracılığıyla dünyayı adeta parmaklarının ucunda bulmuşlardır (Ustakara & Türkoğlu, 2015). Gençler için gelişmiş özellikte bir mobil telefona sahip olmak, akran ve arkadaşlar arasındaki ilişkilerini geliştirmenin yanı sıra statülerini tanımlayan bir sembol olmuştur (Balakrishnan & Raj 2012). Bununla birlikte mobil telefonlar günlük hayatımızın içerisine öylesine girmiştir ki, kullanıcılar için telefonları, sabahları ilk baktıkları şey ve uykuya gitmeden önce baktıkları son şey haline gelmiştir (Lee et al., 2014).

Mobil telefon kullanımının üretkenliği arttırmak, bilgiye ulaşmak, sosyalleşmeyi sağlamak, eğlenmek ve alışveriş yapmak, acil durumlarda güven duygusunu sağlamak, özgür hissetmek, ebeveyn ve çocuklar arasındaki ilişkiyi geliştirmek ve tedavi programlarının başarısını sağlamak gibi pek çok olumlu etkisi bulunmaktadır (Pourrazavi et al., 2014; Elhai et al. 2017). Ancak bu olumlu etkilerinin yanı sıra özellikle mobil telefonların aşırı kullanımı baş, boyun ve omuz ağrılarına, kaygıya, uykusuzluğa ve yalnızlığa, hareketsiz yaşama, kötü akademik performans, kazalara ve hatta bağımlılığa neden olabilmektedir (Pourrazavi et al., 2014).

Özet olarak, modern dünyanın bir parçası haline gelen mobil telefonların kullanımı dünya genelinde özellikle de gençler arasında artmaktadır. Teknolojik yeniliklerin toplumsal dönüşümdeki etkileri ile birlikte gençlerde bu dönüşüme uyum sağ-

lamak için yenilikleri yakından takip etmekte ve teknolojiyi tüm yaşam alanlarına hızla taşımaktadır (Karaaslan & Budak 2012). Üniversite öğrencileri arasında mobil telefon kullanımının çok yaygın olduğu ve öğrencilerin sınıf dâhil, her ortamda cep telefonunu rahatça kullandığı da bilinmektedir. Ancak bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de en popüler iletişim aracı haline gelen mobil telefonlar, insan ilişkilerini doğrudan ya da dolaylı olarak birçok yönden etkilemektedir. (Kaya & Argan, 2015). Günümüz Y kuşağı gençleri içerisinde yer alan ve mobil telefon teknolojisiyle büyümekte olan hemşirelik öğrencileri de, teknoloji çağının meydana getirdiği olumlu ve olumsuz etkilere büyük ölçüde maruz kalmaktadır. Bu çerçevede çalışmamızın, hemşirelik öğrencilerinde mobil telefon kullanım nedenlerini, mobil telefon ve uygulamaların hayatlarındaki önemini açığa çıkarması açısından önem taşıdığı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Amaç

Çalışma Y kuşağı hemşirelik öğrencileri için mobil telefonun anlamını belirlemek amacı ile niteliksel olarak yapılmıştır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımına dayalı yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme yöntemiyle kalitatif tanımlayıcı bir araştırma deseni ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmanın evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılında bir devlet üniversitesine bağlı sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur. Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğü için belirlenmiş bir kural yoktur. Örneklem büyüklüğü katılımcıdan yeterli bilgi alma durumu ve seçilen örneklem çeşitliliğine göre değişebilmektedir (Erdoğan, 2014). Derinlemesine görüşmelerin yapıldığı çalışmalarda beş ila 25 katılımcı ile çalışmanın yapıldığı veya veriler tekrarlanmaya başlanıp doyuma ulaşıldığında örneklem sonlandırıldığı belirtilmektedir (Sönmez, 2011). Bu nedenlerle çalışmanın örneklemi 2016-2017 eğitim-öğretim yılı güz döneminde öğrenimlerini sürdüren, mobil telefonu olan ve araştırmaya katılmaya gönüllü 20 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmada küçük bir örneklem ile en fazla çeşitliliği sağlamak için maksimum çeşitleme yönteminden yararlanılmış (Erdoğan, 2014) ve çalışmaya katılan öğrencilerin sayısı cinsiyet, yaş ve sınıf özellikleri açısından evrene uygun olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veriler, araştırmacılar tarafından çalışmanın amacı doğrultusunda oluşturulmuş yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme formunun ilk bölümünde yaş, cinsiyet ve sınıf bilgileri yer almıştır. Diğer bölümünde ise

öğrencilerin cep telefonu kullanım durumları, telefonun yaşamlarındaki yeri ve anlamını içeren yönlendirici olmayan yansız, genel nitelikte 5 adet açık uçlu soru yer almıştır. Araştırmada öğrencilere yöneltilen açık uçlu sorular “cep telefonunuzun yaşamınızdaki yeri nedir?”, “günlük yaşantınızda cep telefonunuz ne amaçla kullanırsınız?”, “cep telefonunuzu kaybettiğiniz ya da evde unuttuğunuzu düşününüz, neler hissedersiniz?” “bir hemşirelik öğrencisi olarak cep telefonunuzu mesleki olarak hangi amaçlarla kullanmaktasınız?” ve “cep telefonunuzdaki uygulamalar hakkında ne düşünmektesiniz?” şeklindedir.

Araştırmanın yapıldığı yüksekokulun yönetiminden resmi izin alındıktan sonra çalışmanın benzer koşullar altında gerçekleştirilmesi ve görüşme formunun anlaşılabilirliği için iki katılımcı ile pilot çalışma yapılmıştır. Pilot çalışma sonucunda görüşme formu, tespit edilen yazım ve anlam bozuklukları düzeltilerek yeniden yapılandırılmıştır. Görüşmelerin başlangıcında çalışmanın amacı, nasıl yapılacağı, kapsamı konusunda öğrencilere bilgi verilerek sözlü onamları alınmıştır. Görüşmeler, sadece araştırmacıların ve öğrencinin bulunduğu bir odada, önceden hazırlanmış görüşme formları aracılığıyla yüz yüze derinlemesine görüşme tekniği kullanılarak, 15-30 dakika arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılarından biri katılımcı ile görüşürken, diğer iki araştırmacı görüşmeyi yazılı olarak kayıt altına almıştır. Öğrencilerin verdiği cevaplar, bulgular bölümünde aynen ifade edildiği gibi aktarılmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Nitel olarak yapılan bu araştırmada, görüşmelerden elde edilen verilerin yazılı çözümleri ve analizi yapılmıştır. Çalışmaya başlamadan önce gizliliği sağlamak için tüm öğrencilere bir kod numarası verilmiştir. Her öğrenciden elde edilen veriler üç araştırmacı tarafından incelenmiştir. Katılımcılardan elde edilen veriler okunmuş, anlamlı cümle ya da ifadelerin altları çizilmiş ve anlamlı bölümlere ayrılarak kodlanmıştır. Daha sonra aynı anlama gelen kodlar sınıflandırılarak bağımlılık, bütünleşme, bilgilenme, sosyalleşme/eğlence ve özgürlük başlığı altında beş ayrı ortak tema elde edilmiştir. Son olarak, belirlenen bu temalar geçerliliği sağlamak amacıyla, farklı iki araştırmacıya okutularak tema ve içeriğin doğruluğu güçlendirilmiştir.

BULGULAR

Çalışmada örneklem çeşitliliğini sağlamak için maksimum çeşitlilik yöntemine gidilmesi nedeniyle çalışmaya katılan hemşirelik öğrencilerinden %75'i kadın ve her sınıftan eşit sayıda (n=5, %25) öğrenci çalışmaya alındı. Öğrencilerin yaş ortalaması 20± .92 idi. Hemşirelik öğrencileri ile yapılan görüşmeler sonucunda, öğrenciler için mobil telefonun anlamını ifade eden bağımlılık, bütünleşme, bilgilenme, sosyalleşme/eğlence ve özgürlük başlığı altında beş ayrı ortak tema belirlendi. Elde edilen bu ortak temalar, görüşme metinlerinden doğrudan alınarak sunuldu.

Tema 1. Bağımlılık

Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin çoğunluğu (%85), mobil telefonlarını sürekli yanlarında taşıma ihtiyacı hissettiklerini, evde unuttuklarında ya da şarjları bittiğinde kendilerini kötü hissettiklerini ve kendilerini mobil telefonlarına bağımlı olarak gördüklerini ifade etmiştir.

“... kendimi telefon bağımlısı olarak görmekteyim. Ama bu durumdan rahatsız olmuyorum. Çok yararlı çünkü. Her an elimde. Sabah uyandığımda hatta uyanmadan önce diyebilirim, gözümü açmadan telefonumu ararım. Gece en son kapatırken, genellikle kapatmam ve hep geç uyurum.” (2. katılımcı, kadın, 20 yaş.)

“O (mobil telefon) benim ayrılmaz bir parçam gibidir. Asla yanımdan ayırmam... evde unuttuğumda kendimi berbat, yalnız, mutsuz hissederim. Çünkü ilgileneyeğim başka bir şey kalmaz. Geri bile döner alırım. Şarjım için ise zaten her an “powerbank” taşıyorum yanımda...” (7. katılımcı, kadın, 20 yaş.)

“Telefonumu unutmayı hiç düşünmedim, düşünmekte istemiyorum. Herhalde bir yanımda eksik olurdu. Şarjı bittiğinde ise ben de biterim. Çünkü telefonla vakit geçirmekten mutlu oluyorum.” (9. katılımcı, erkek, 19 yaş.)

“Uygulamalar olmasa telefonu napayım ben. Zaten telefon bağımlısı değil de uygulama bağımlısıyım. Herkes telefonu uygulama için kullanır. Mesajlaşma, arama, sosyal medya uygulamaları vs...” (2. katılımcı, kadın, 20 yaş.)

“Benim için telefon olmazsa olmaz. Herhangi bir sosyal medya hesabım yok fakat telefon yanımda olmadığı zaman kendimi eksik hissederim.” (11. katılımcı, kadın, 21 yaş.)

“Bence telefonum hayatımın her anında, her dakikasında yanımda olmasını istediğim ve yanımda olmadığına ise kendimi çok kötü hissettiğim bir mucize.” (12. katılımcı, kadın, 21 yaş.)

“Gelecekte sigara ve alkol bağımlılığı tedavisinin olduğu gibi telefon bıraktırma merkezleri olacağını düşünüyorum.” (6. katılımcı, kadın, 20 yaş.)

Tema 2. Bütünleşme

Katılımcıların çoğunluğu (%80) mobil telefonlarını günlük hayatlarının ayrılmaz bir parçası olarak görmekte ve kimliğini yansıtan bir obje olarak değerlendirmektedir. Bu nedenle onu bir uzvu olarak nitelemekte ve hatta kendi dış görünüşüne uygun hale getirmek için çaba harcamaktadır.

“Hayatımın bir parçası resmen. Benden bir parça elim, kolum, gözüm, ayağım gibi. Telefonuma bir şey olunca kendimi mutsuz hiss ediyorum. Bozuldu, servise vereceğim; ancak tamamen bozulana kadar bekleyeceğim sanırım.” (5. katılımcı, kadın, 19 yaş.)

“Telefonlar hayatımızın merkezine yerleşmiş durumda. Elimiz, kolumuz, akraba bağıımız oldular adeta. Onlar olmadan bir saniye bile yapamaz olduk...” (10. katılımcı, kadın, 19 yaş.)

“Ben ve telefonum bir bütün gibiyiz. Kendime nasıl kıyafet alıyorsam, ona da rengarenk kıyafet alıyorum. Kendi kıyafetime uygun kılıf takıyorum.” (7. katılımcı, kadın, 20 yaş.)

“Hayatımda önemli bir etkiye sahip. Çünkü telefonsuz geçirdiğim zaman dilimi yok. Telefonum olmadan kendimi eksik hiss ediyorum. Sadece haberleşmek için kullanmıyorum. Onun dışında sosyal medya veya oyun uygulamaları gibi şeyler için de kullanmaktayım.” (20. katılımcı, kadın, 19 yaş.)

“Benimle o (cep telefonu) bir bütünü. Şarjı bittiğinde hayatımda bir şeylerin eksik olduğu hissine kapılıyorum.” (13. katılımcı, erkek, 20 yaş.)

Tema 3. Bilgilenme

Bu çalışmaya katılan hemşirelik öğrencilerin neredeyse tamamı (%95) telefonlarından internet aracılığı ile istedikleri bilgiye hızlı bir şekilde ulaşabildiğini, hatta izledikleri videolar ile öğrenmelerinin çok daha kolay bir hale geldiğini bildirmişlerdir.

“(Mobil telefonlar) verilen ödevlerin hem yazılı hem de görsel olarak araştırılmasına olanak sağlıyor. Aynı zamanda araştırılıp öğrenilmesi açısından zaman olarak hız sağlıyor. Anında bilgiye ulaşabiliyorum.” (3. katılımcı, erkek, 21 yaş.)

“Telefonuma tıp terimleri sözlüğü indirdim. İbooks’ta derslerim ile ilgili PDF’lerim var. Bazen takıldığım sorulara internetten açıp bakıyorum... Onun sayesinde her şey çok hızlı.” (5. katılımcı, kadın, 19 yaş.)

“Hastalık, ilaç, tanı, bakım planı, yeni uygulamalar... cep telefonu çok büyük kolaylık sağlıyor. Bilmediğim her şeye hemen bakıyorum ve en güncel haliyle öğreniyorum. Büyük bir kolaylık.” (8. katılımcı, kadın, 19 yaş.)

“Herhangi bir uygulamayı, hemşirelik bakımını, hastalığı merak ettiğimde, makalelere ulaşmak için (mobil telefonu) kullanıyım. Bu tür uygulamaların videolarını sıklıkla izlerim.” (19. katılımcı, kadın, 19 yaş.)

“Telefonuma hemşirelikle ilgili neredeyse tüm uygulamaları indirdim ve gerektiği durumlarda onlardan yararlanabiliyorum.” (16. katılımcı, kadın, 20 yaş.)

Tema 4. Sosyalleşme ve Eğlence

Katılımcıların tamamı günlük hayatlarında cep telefonlarını sıklıkla kullandıklarını belirtmişlerdir. Özellikle internet ve diğer uygulamaların olması mobil telefonların gençler için önemli bir eğlence kaynağı ve sosyalleşme aracı olmasına neden olmuştur.

“Günlük hayatımda akıllı telefonumu oldukça yoğun kullanıyorum. Gerek sosyal ağlar gerek oyun, video olsun günün yaklaşık 7-8 saati kullanıyorum.” (19. katılımcı, kadın, 19 yaş.)

“Canım sıkıldığında sosyal medyada dolaşır, güncel haberleri takip ederim. Yolculuk yaparken müzik dinlerim, fotoğraf çekerim. Sağlık uygulamaları ile ilgili günlük adım sayımı yaparım. Sevdiklerimle olan fotoğraflarımı paylaşıyorum... Telefondaki uygulamalar hayatı başkalarıyla ortak yaşamamızı sağlıyorlar.” (8. katılımcı, kadın, 19 yaş.)

“İnternetin olması çok önemli, önce internete bağlanırım sonra herhangi bir mesaj, arama bildirim gelmiş mi diye bakarım. İnternetim olmadığında galeriyi açar fotoğraflarıma bakarım. Bunu yaparken de Mp3’den şarkı dinlerim.” (20. katılımcı, kadın, 19 yaş.)

“Vakit geçirmemi sağlayan çok eğlenceli uygulamalar mevcut. Arkadaşlarımla birşeyler paylaşmamıza yarıyor. Grubumuzda muhabbet yapıyoruz, çok eğleniyoruz.” (5. katılımcı, kadın, 19 yaş.)

“Sabahları kulaklığımı takıp müzik dinleyerek okula geliyorum. Ailemle görüntülü konuşuyor, arkadaşlarımla mesajlaşıyorum... Akşamları televizyonum olmadığı için youtube’dan video izliyorum.” (4. katılımcı, kadın, 22 yaş.)

Tema 5. Özgürlük

Öğrencilerin %60’ı mobil telefonları aracılığı ile uzaklarda olan sevdiklerine anında ulaşabildiklerini ve istedikleri her yerde özgürce istediği bilgiye/eğlence kaynağına ulaşabildiklerini belirtmişlerdir. Aşağıda verilen örnekler bu durumu özetlemektedir.

“Artık telefon ders, eğlence, sohbet, iletişim.... yani her şey oldu. Eğer canım sıkınsa otobüste dahi olsam telefon elimde olur özgürce müzik dinlerim veya komik videoları izlerim. Mutluyum fotoğraf çekilip arkadaşlarımla paylaşıyorum. Dışarı çıkıp arkadaşlarla sohbet etmek sonradan aklıma gelen bir aktivite...” (1. katılımcı, kadın, 20 yaş.)

“Telefonumda yüklü olan uygulama ile istediğimde ücretsiz mesajlar atabiliyor ve ücretsiz aramalar yapabiliyorum. Başka üniversitede okuyan arkadaşlarımla birbirimize resimlerimizi gönderiyoruz böylece hasret gidermiş oluyoruz...” (17. katılımcı, erkek, 20 yaş.)

“Telefonum sayesinde uzağımda olan herkesle iletişimimi sağlıyorum.... Eski ve yanımda olmayan arkadaşlarımla sosyal medya aracılığıyla ya da konuşarak kolayca haberleşebiliyorum...” (15. katılımcı, kadın, 19 yaş.)

“...hayatımın önemli bir yerinde.... neredeyse bütün işlerimi onunla hallediyorum...” (18. katılımcı, erkek, 21 yaş.)

“Telefonum gittiğim her yerde benimle. Bir parçamız gibi her yere bizimle gelebiliyor. Telefonumda birçok uygulama yüklü ve onlarda özgürce gezinip paylaşımlarda bulunabiliyorum.” (14. katılımcı, kadın, 21 yaş.)

TARTIŞMA

Teknolojideki sürekli ve hızlı değişim mobil telefonların kullanım alanları ve biçimlerini de değiştirmiştir (Özaşçılar, 2012). Yaşamın her alanına giren mobil telefonlar bireylerin kimliklerini simgeleyen bir objeye dönüşmüş, neredeyse insanoğlunun ayrılmaz bir parçası olmuştur (Özaşçılar, 2012; Kaya & Argan, 2015). Bu mobil cihazların sürekli geliştirilmesinde genç kuşağın tüketim hızının yansımaları da etkili olmuştur (Kaya & Argan, 2015). Gençler bu araçlardan yararlanarak zevklerini, beğenilerini, arzularını paylaşmakta, kim olduklarını ya da olmak istediklerini ifade etmekte ve böylece benliklerini ortaya koymaktadır (Bal, 2013). Genç kuşak üyeleri arasında yer alan günümüz hemşirelik öğrencileri için de durum farkıdır. Bu bağlamda Y kuşağı hemşirelik öğrencileri için mobil telefon kullanımının önemini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada bilgilenme, sosyalleşme/eğlence, özgürlük, bağımlılık, bütünleşme olmak üzere beş ayrı ortak tema belirlendi.

Telefonlar günümüzde bir iletişim aracı olmaktan öte kullanıcıların sabah uyandıklarında ilk ve gece uyumadan önce son baktıkları şey olarak hayatlarında bir gereklilik haline gelmektedir (Lee et al., 2014). Özellikle de gençlerde cep telefonuna

sahip olmak bir tutku haline gelmekte, gençler telefonlarını her an ellerinde taşımak, her ortamda telefona bakmak ve dikkatini oraya yöneltmek istemektedirler (Gümüş & Örgen, 2015). Kullanıcılar arasında iletişim ve bilgi paylaşımını kolaylaştıran ve deneyim paylaşımını sağlayan telefonların (Aljomaa et al., 2016) gereğinden fazla kullanımının bağımlılığa yol açtığı da gösterilmiştir (Salehan & Negahban, 2013). Bağımlılık, hem mobil cihazın kendisi hem de cihazdaki uygulamaların kullanımı ile gerçekleşmektedir (Kaya & Argan, 2015). Birçok ülkede yapılan çalışmalarda ergenlerde cep telefonu bağımlılığı görülme oranının %30'un üzerinde olduğu belirtilmektedir (Liu et al, 2017). Rainie ve Keeter'in (2006) çalışmasında Amerika'daki genç telefon kullanıcılarının %32'sinin cep telefonu olmadan yaşamayacağını ve çoğunluğunun cep telefonlarını sürekli açık tuttuğunu belirtmesi, bağımlılığın önemli bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Bu çerçevede 2008 yılında mobil cihazlara ve uygulamalarına erişim olmadığında bireylerin endişe ve panik yaşama durumu olarak açıklanan ve mobil telefon bağımlılığını tanımlayan 'nomofobi' kavramı da ortaya çıkmıştır (Bayrak, 2015). Aoki ve Downes'in (2003) gençlerle odak grup görüşmesi yaptığı çalışmasında, gençler cep telefonlarının hayatlarının bir parçası olduğunu ve onlar olmadan kaybolmuş gibi hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu çalışmada da katılımcıların büyük çoğunluğu mobil telefonlarına bağımlı olduklarını ifade etmiş ve onları yanlarına almayı unuttuklarında ya da şarj sorunu yaşadıklarında büyük bir üzüntü ve eksiklik hissettiklerini ve böyle bir durumda onlar için neredeyse yaşam akışının durduğunu ifade etmişlerdir.

Akıllı telefonların günümüzde modern toplumların kültürünün bir parçası haline gelmesi, yaşamın her anında yer alması, bu teknolojiler ile sahipleri arasında yakın bir ilişki oluşmasına hatta bireylerin telefonları benliklerinin bir uzantısı, bedenlerinin bir parçası olarak görmelerine neden olmuştur (Hulme & Peters, 2001). Tercih edilen cep telefonunun markası, çağrı zil sesleri, masaüstünde kullanılan görsel öğeler, cep telefonunun modeli, rengi ve cep telefonu aksesuarları bireylerin cep telefonlarını kişiselleştirerek onlarla bütünleşme çabalarını simgelemektedir (Öztaşlar, 2012). Başkalarının kendilerini değerlendirmelerinden büyük endişe duyan gençlerin gündelik yaşamında mobil telefonları önemli bir yer tutmakta ve kimliklerini oluşturmaktadır. Gençler için güzel bir cep telefonuna sahip olmak, cep telefonunu kullanmaktan daha önemli olabilmekte, kendilerini daha popüler hissetmelerine neden olabilmekte ve grup içi statülerini de olumlu etkilemektedir (Xie et al. 2016). Bireyler akıllı mobil telefonlarını bir kıyafet gibi ya da yaşam biçimlerinin bir parçası olarak görebilmekte, hatta telefonsuzluğu vücutlarının bir parçasının (uzuv gibi) kaybına benzetebilmektedirler (Hulme & Peters, 2001). Böylece gençler arasında birçok özelliği ile mobil telefonun, duyguların ve yaşam stiline bir sunum nesnesi haline dönüştüğü görülmektedir (Bal, 2013). Bu çalışmada da gençlerin mobil telefonlarını kendi vücutlarının bir uzantısı olarak gördüğü gözlenmektedir. Gençlerin mobil telefonlarına kendi kıyafetlerine göre kılıf seçiyor olması da mobil telefonlar ile bütünleşmenin en önemli belirteci olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bilgi çağıyla birlikte artan bilgiyi kitaplarda, dergilerde saklamak mümkün olamamaktadır. Bu durumun sonucu olarak

bilgi kaynaklarının elektronik ortama taşınması ile internet her yaştan birey için cazip bir hal almıştır (Henkoğlu, Mahiroğlu, & Keser, 2015). Günümüzde akıllı telefonlardaki internete bağlanabilme özelliği ile bilgiye/veriye erişim çok hızlı bir hale gelmiştir. Akıllı telefonlar aracılığıyla saniyeler içerisinde bir kitaba erişip içerisinde aradığımızı sayfaları çevirmeden bulabilmemize olanak sağlamaktadır (Özdemir, 2014). Bu çalışmada da öğrencilerin mobil telefonlarının internete bağlanabilme ve çeşitli uygulamalara sahip olma özellikleri yanında dersleri ile ilgili kaynaklara kolayca ulaşabildikleri ve izledikleri videolar ile öğrenmelerindeki kalıcılığın arttığı görülmektedir. Gençlerin bilgiye özellikle 'kolayca' ve 'hızlı' erişebilmeleri, onlar için mobil telefonun cazibesini arttırdığını göstermektedir.

Milyarlarca cep telefonu kullanıcısı telefonlarının mesajlaşma, sohbet özelliklerini kullanarak dünyanın dört bir yanındaki insanlarla sosyalleşip eğlenerek zamanlarını geçirmektedir. Özellikle de üniversite öğrencilerinin cep telefonlarını eğlence amacıyla kullanma oranları yüksektir. Kullanıcılar hem telefonun kendisini kullanarak, hem de uygulamaları kullanarak keyif almaktadırlar (Kaya & Argan, 2015). Gençleri sosyal hayatın içine daha fazla çeken mobil telefonlar gençlerin yeni ilişkiler kurmasına katkı sağlamakta ve gençlik kültürü içerisinde ortak bir dilin yaratılmasında önemli bir araç olarak kabul edilmektedir (Bal, 2013). Yapılan bir çalışmada katılımcıların çoğunun cep telefonunu alma amaçlarının sosyal etkileşim olmadığı, ancak zamanla telefonlarının hayatlarının bir parçası haline geldiği ve arkadaşlarıyla iletişimde kalmak için sıkça kullandıkları belirtilmektedir (Aoki & Downes, 2003). Bu çalışmada, sosyalleşme ve eğlence aktivitesi ile ilgili olarak öğrencilerin tamamı cep telefonu ile birbirleriyle haberleştiklerini, fotoğraf ya da video paylaşım neler yaptıkları hakkında bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Bunların yanı sıra telefonlardaki uygulamalar ile oyun oynama, gazete okuma, müzik dinleme ya da televizyon izleme olanaklarına da rahatlıkla ulaşabildiklerini belirtmişlerdir.

İletişim alanında özellikle cep telefonu teknolojisindeki gelişmeler, dünyadaki fiziki mesafeleri ortadan kaldırmış ve iletişimi yaşamın her alanına her saniyesine taşıyabilmiştir. Yeni nesil cep telefonlarının bilgisayar, mp3, video kamera, fotoğraf makinesi, ajanda, saat, etkileşimli oyun, bankacılık hizmetleri, kütüphane gibi birçok özelliği bünyesinde barındırması kullanıcıların zaman ve mekân sınırlaması yaşamadan özgürce kullanmasını sağlamıştır (Karaaslan & Budak, 2012). Kaya ve Argan (2015) yaptıkları çalışmada, mobil telefon kullanımının üniversite öğrencilerinin kişisel özgürlüklerini arttırdığını ifade etmişlerdir (Kaya & Argan, 2015). Ayrıca yapılan başka bir çalışmada mobil telefonun katılımcılara bireysel özgürlük hissi verdiği bildirilmiştir (Mahmood, Ullah, & Akbar, 2013). Mobil telefonun dış dünyaya erişimi sağlaması ve fiziksel ve mekânsal kısıtlamalar olmaksızın iletişim kurmaya yardımcı olması özgürlüğü deneyimlemenin en önemli belirtecidir (Mahmood, Ullah, & Akbar, 2013). Bu çalışmada da gençler mobil telefonlarının her yere taşınabilmesi ve birçok özelliği barındırması ile belli bir yere sabit kalmayarak kendilerine özgürlük fırsatı sunduğunu belirtmektedirler. Mobil telefonların sevdikleriyle iletişimden alışverişe, bilgiye ulaşmadan eğlenceye kadar pek çok alanda gençlere özgürlük fırsatını sağladığı görülmektedir.

Çalışmada gençlerin mobil telefonlarını bilgiye ulaşma açısından aktif olarak kullandıkları görülmektedir. Bu çerçevede çalışmada beş ortak tema oluşturuldu. Ancak ortaya çıkan bu temalar incelendiğinde üç temanın olumlu (bilgilenme, sosyalleşme/eğlence, özgürlük) ve iki temanın da olumsuz (bağımlılık, bütünleşme) anlamlar içerdiği görülmektedir. Bu da mobil telefonların birey üzerinde olumlu etkilere sahip olmasının yanı sıra özellikle fazla kullanılması durumunda istenmeyen durumlara da neden olabileceğini göstermektedir. Ayrıca katılımcıların yanıtları incelendiğinde, aynı bireylerin hem olumlu hem de olumsuz yargılara aynı anda sahip olabildiği gözlemlenmiştir. Örneğin; gençler bir yandan mobil telefonun kendisine özgürlük sunduğunu ifade ederken diğer taraftan da mobil telefona bağımlı olduğunu belirtmişlerdir. Özgürlük ve bağımlılık gibi olumlu ve olumsuz temaların aynı çatı altında yer alması da gelecekte mobil telefonlarla ilgili yapılacak çalışmalar için bir başlangıç noktası oluşturabileceğini düşündürmektedir.

SONUÇ

Değişen teknolojiyle beraber bu teknolojiden en iyi yararlanan gençlerin mobil telefonları çok farklı amaçlarla kullandıkları bilinmektedir. Bu çalışmada hemşirelik öğrencileri için mobil telefonların en fazla sosyalleşme ve eğlence amacıyla kullanıldığı, ancak bunun yanı sıra bilgiye her ortamda özgürce ulaşmada önemli bir araç olduğu da görülmektedir. Tüm bu olumlu etkilerin yanı sıra öğrencilerin çoğunluğu kendilerini mobil telefon bağımlısı olarak gördüklerini ve telefonlarından uzaklaştıklarında kendilerini kötü hissettiklerini belirtmektedir. Ayrıca öğrenciler mobil telefonları elleri, kolları gibi bedenlerinin bir parçası olarak da gördüklerini ve telefonlarının yokluklarında üzüntü/kaygı yaşadıklarını ifade etmektedirler.

Bu çalışmanın sonucunda mobil telefonun hemşirelik öğrencilerinin hayatlarında önemli bir yere sahip olduğu, öğrencilerin telefonlarının olumlu özelliklerinden sıklıkla faydalandıkları belirlenmiştir. Bunun yanı sıra hemşirelik öğrencilerinin mobil telefonların olumsuz özelliklerinden de oldukça önemli ölçüde etkilendiği görülmektedir.

Y kuşağı hemşirelik öğrencileri için mobil telefonun anlamını araştıran çalışmanın tek merkezde yapılmış olması, sonuçları sadece bu örneklem grubuna genellebilir. Nitel çalışmalarda küçük örneklemelere yer verildiği için gelecekte daha geniş ölçekli, farklı çalışmaların yapılması yararlı olacaktır. Küresel bir ürün olan mobil telefonların kullanımı kültürler göre de farklılık gösterebildiğinden, farklı kültürlerde ve ülkelerde de benzer çalışmaların yapılmasının bu alandaki akademik bilgilere katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca mobil telefonun gençlerde oluşturabileceği olumsuzluklar düşünüldüğünde genç kuşağın bu alanda teknolojinin kullanımı hakkında bilinçlendirilmesi de önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

Aljomaa, S. S., Al-Qudah, M. F., Albursan, I. S., Bakhiet, S. F., & Abduljabbar, A. S. (2016). Smartphone addiction among university students in the light of some variables. *Computers in Human Behavior*, 61, 155-64.

- Aoki, K., & Downes, E. J. (2003). An analysis of young people's use of and attitudes toward cell phones. *Telematics and Informatics*, 20(4), 349-364.
- Bal, E. (2013). Teknoloji çağında cep telefonu kullanım alışkanlıkları ve motivasyonlar: Selçuk Üniversitesi öğrencileri üzerine bir inceleme. (Yayınlanmamış doktora tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balakrishnan, V., & Raj R. G. (2012). Exploring the relationship between urbanized Malaysian youth and their mobile phones: a quantitative approach. *Telematics and Informatics*, 29(3), 263-272.
- Bayrak, B. Y. (2015). Akli (!) telefonlara devretmek: Akıllı telefonlarla yaşam deneyimleri. Retrieved from inet-tr.org.tr/inetconf20/bildiri/43.pdf
- Çetin Aydın, G., & Başol, O. (2014). X ve Y kuşağı: Çalışmanın anlamında bir değişme var mı? *Electronic Journal of Vocational Colleges*. 1-15. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/282455104_X_VE_Y_KUSAGI_CALISMANIN_ANLAMINDA_BIR_DEGISME_VAR_MI
- Elhai, J. D., Dvorak, R. D., Levine, J. C., & Hall, B. J. (2017). Problematic smartphone use: a conceptual overview and systematic review of relations with anxiety and depression psychopathology. *Journal of Affective Disorders*, 207, 251-259.
- Erdoğan, S. (2014). *Nitel araştırmalar*. In Erdoğan S., Nahcivan N., & Esin M. N. (Eds). *Hemşirelikte araştırma*. (pp. 131-166). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Fowler, J., & Noyes, J. (2015). From dialing to tapping: university students report on mobile phone use. *Procedia Manufacturing*, 3, 4716 – 4723.
- Gümüş, İ., & Ögeve, C. (2015). Ön lisans öğrencilerinin akıllı cep telefon kullanmalarının başarı ve harcama düzeylerine olası etkileri üzerine bir çalışma. *ISCAT/Akademik Platform*, 310-315.
- Haverila, M. (2012). What do we want specifically from the cell phone? An age related study. *Telematics and Informatics*. 29(1), 110-22.
- Henkoğlu, H. Ş., Mahiroğlu, A., & Keser, H. (2015). Ortaokul öğrencilerinin bilgiye erişim aracı olarak İnternete yaklaşımları: Betimleyici bir çalışma. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 6(1), 72-110.
- Hulme, M., & Peters, S. (2001). Me my phone and I: the role of the mobile phone ULAŞILAMA. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/243774745_Me_my_phone_and_I_the_role_of_the_mobile_phoneDI
- Karaaslan, İ. A., & Budak, L. (2012). Üniversite öğrencilerinin cep telefonu özelliklerini kullanımlarının ve gündelik iletişimlerine etkisinin araştırılması. *Journal of Yasar University*, 26(7), 4548-4525.
- Kaya, S., & Argan, M. (2015). An exploratory qualitative study on mobile leisure (M-leisure): a case of mobile phone users in Turkey. *İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi*, 6(1), 21-32.
- Lee, Y. K., Chang, C. T., Lin, Y., Cheng, Z. H. (2014). The dark side of smartphone usage: psychological traits, compulsive behavior and technostress. *Computers in Human Behavior*, 31, 373-383.
- Liu, Q. Q., Zhou, Z. K., Yang, X. J., Kong, F. C., Niu, G. F., & Fan, C. Y. (2017). Mobile phone addiction and sleep quality among Chinese adolescents: a moderated mediation model. *Computers in Human Behavior*, 72, 108-14.

- Mahmood, Q. K., Ullah, R., & Akbar, M. S. (2013). Manifestation of mobile phone assisted personal agency among university students: evidence from Lahore. *South Asian Studies*, 28(1), 139-149. Retrieved from http://results.pu.edu.pk/images/journal/csas/PDF/10_V28_1_2013.pdf
- Özaşçılar, M. (2012). Genç bireylerin cep telefonu kullanımı ve bireysel güvenlik: Üniversite öğrencilerinin cep telefonunu bireysel güvenlik amaçlı kullanımları. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 42-74.
- Özdemir, Y. (2014).Yeni Medya Ortamlarında Akıllı Telefonlar Üzerine Düşünmek. <http://inet-tr.org.tr/inetconf19/bildiri/9.pdf>.
- Pourrazavi, S., Allahverdipour, H., Jafarabadi, M. A., & Matlabi, H. (2014). A socio-cognitive inquiry of excessive mobile phone use. *Asian Journal of Psychiatry*, 10, 84-89.
- Rainie L., & Keeters S. (2006). Americans and their cell phones. Retrieved from <http://www.pewinternet.org/2006/04/03/americans-and-their-cell-phones-2/>
- Salehan, M., & Negahban, M. A. (2013). Social networking on smartphones: when mobile phones become addictive. *Computers in Human Behavior*, 29, 2632–639.
- Sherman, R. (2014). Leading generation Y nurses. *Nurse Leader*, 12(3), 28-50.
- Sönmez, B. (2011). Hemşirelerin yenilikçi davranışları ve etkileyen faktörler: Niteliksel bir çalışma. (Yayınlanmamış doktora tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Şen Bezirci, S. (2012). Farklı kuşaklardaki hemşirelerin meslekte ve işten ayrılma niyetleri ile iş doyumlarının incelenmesi. (Yayınlanmamış doktora tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Retrieved from <http://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/handle/12345/9919>
- Ustakara, F., & Türkoğlu, E. (2015). Y kuşağının bir gözetim mekanizması olarak sosyal ağlar üzerine algısı: Gaziantep Üniversitesi araştırması. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(10), 939-58.
- Xie, X., Zhao, F., Xie, J., & Lei, L. (2016). Symbolization of mobile phone and life satisfaction among adolescents in rural areas of China: mediating of school-related relationships. *Computers in Human Behavior*, 64, 694-702.